

כהן גדול פרק שביעי נזיר

נא.

עין משפט
נר מצוה

בה א מיי פ"ו מהל' מירות הלכה ד ופ"ג מהל' טומאת מת הלכה ד סגמ עשין קסו:
בו ב ג מיי פ"ו מהל' מירות הלכה ד ופ"ג מהל' טומאת מת הלכה ד סגמ עשין קסו:
בז ה ו מיי פ"ג מהל' טומאת מת הלכ' יג סגמ עשין קלא:
בח ז מיי סגס הלכה ה ופ"ו מהל' מירות הלכה ד:

מוסף רע"י

בבארן של שיש וכו'.
דהשמה אין מערומה
נקרובינו (גדה ב:). נקבר
דליכא קרובינא,
אזא אפלו ערוס בבארן של
עץ. דליכא קרובינא, או
על גבי רצפה של
אבנים. שפער נמחה, זה
ממת שאין לו רקב. שאין
שלו מומא, מפי דבר
המערבז בו. (משנ)
עובר ריך אמו. והיז הוא
מאכזר (חולין נח).

פי' הרא"ש (המשך)

[illegible][illegible]

אִיזְהוּ מֵת שִׁישׁ לֹא רָקַב. מֵלֵךְ תְּרוּד חָכַם רָקַב מִמֶּנּוּ חָכַם חָכַם וְיִמְרָה מִבְּלֵה עָלָיו: **שֶׁנֶּקֶבֶר** עָרֹם בְּאֵרוֹן שֶׁל שִׁישׁ אוֹ עֵץ גָּבִי רִצְפָה שֶׁל אֲבָנִים. שְׁלִיחָה נִשְׁחָקָה וְאֵין לְהִסְתַּמֵּךְ צִפְפֵּר אַחֵר כִּי אִם צִרְקָב גּוֹף שֶׁל מֵת: **נִקְבֵּר** בִּכְסוּתוֹ וְאִפְּרִיזוֹ בְּאֵרוֹן שֶׁל שִׁישׁ אוֹ עָרֹם בְּאֵרוֹן שֶׁל עֵץ אוֹ עֵץ גָּבִי רִצְפָה שֶׁל אֲבָנִים. שְׁנוּמוֹת שֶׁנֶּקֶבֶר וְלִיכָשֶׁת מֵאֲלִילָיִן: זֶהוּ מֵת שֶׁאֵין לוֹ רָקַב. וְאִפְּרִיזוֹ לְקַח אֲרָצָה אוֹ חֲמֵשׁ תְּרוּדוֹתֵין מִן רָקַב שְׁלוֹ שְׂצוּדָאֵי יֵשׁ כֵּאֵן מֵלֵךְ תְּרוּד מְגוֹרָה הֵמָּה טְהוֹר כְּלֹאֲמִירִין צִפִּי הַמִּפְלֵת (מִדָּה טו): מֵה מַחֲלִילָתוֹ דִּבְרַי אַחֵר נִעֲשֶׂה לוֹ גִּלְגָּלִין מִשְׁמַע דִּבְרָהּ לִיכָא מֵתוֹ דְּפִלְגִי שֶׁאִם תִּנְעָרֵד דִּבְרַי אַחֵר עָמָן דְּתַחֲלִילוֹ אִינוּ מִמֶּנּוּ: **אָמַר** עוֹלָא אֵין רָקַב אֵלֹא הַבָּא מִן הַבֶּשֶׂר וּמִן הַגִּידִין וּמִן הָעֲצָמוֹת.

מכולם נָרִיד שִׁיחָה הִרְקֵץ: הָאֵל מִן
הַעֲצִם. לְחֹד טִמָּא: וְהָאֵל לִיכָא
גִידִין. וְלֹא הוּא מִלִּי לְטוּי דְּהִי
קֶאמֵר רַבּוֹתָא הַבֶּשֶׁר לְחֹדִי טַחֲוֹר עַד
שִׁיחָה רַקֵּץ עַלֹּס וְגִידִין צְהִי צִסֵּר
לִאִ"כ לִיתֵנִי מִן הַבֶּשֶׁר וְעַלֹּס טַחֲוֹר
וְדִיקִינֵן עַד לִאִכָּא גִידִין צְהִידִיחוּ:
א"ל לְבֶשֶׁר וְעַצְמוֹת בְּלֹא גִידִים.
וְעוֹלָא שְׁחִיר גִידִים אֶלְטֵרִיד לִאֶפּוֹקִי
נָפֵל שְׁלֹא נִתְקַשְׁרוּ אֲבָרֵי גִידִים
וּצְרִיחָא לֹא מִיירִי צְהִי אֵלֶּא צוֹלֵד
נִגְמֵר: **שְׁנִי** מִתִּים שְׁנִקְבְּרוּ וְעַם
זֶה נִפְשָׁא בְּגִלְגִּיל וְזֶה. וְפִרְשֵׁי הַמֶּלֶךְ
(ס ע) רַקֵּסִין כָּל הַסְפִּירִים נִגְלִילָן
וּגַם צִעְרוֹן (פ' פ') גִּלְגִּלִּים עֵפֶר הוּא
שְׁמַעֲרֹז מִמָּקוֹס אַחֵר לֶשׁוֹן דְּבֶר
הַמֶּלֶךְ וְעוֹד פִּירֵשׁ צִעְרוֹן גִּלְגִּילִין
קוֹטְרִימָ"א צִלְעוּ"ל לֹא גִמִּירִי רַקֵּץ
אֵלֶּא שֶׁל מֵת אֶחָד וְלֹא שֶׁשׁ מֵת אַחֵר
מַעֲרֹז צוּ: **מִתִּיב** בֵּר נָתַן רַקֵּב
הַבָּא מִתִּים שְׁמָא. וְקָא ס"ד
דְּמִיירִי שְׁנִקְבְּרוּ יֵחַד:

העקב לא זיל הכא
והכא דלמא דרך
קרב כוליה מת וקאתי
הכא כגון דאירקבי
עקב מאי תיקו בעי
אשה הוי גלגלים או
ובר ירך אמו הלכך
גלגלין או דלמא כיון
פריש מינה ואת"ל
מיפרש פריש מינה
שכבת

כוליה מיהא מנטרף רקב העקב
לשאר רקבוצית לתרווד: **הַנֶּחָר הַחֵם** בַּמָּסֶה אֵלֶּהוּ (פ' מ"ה) כל שצמת
ממא וגם" העור ופליגי אל כַּף דַּס נדה (מ"ה נה) איכא למ"ד דרצנן
וטאכא למ"ד לאורימא: **הַיּוֹן** הַשְּׁנִינִים והשער והצפורן. שטורין
ואף מדרבנן: דבשעת חיבורן למת כולן שטחין. שטענא פו מאהלי עטירה
א"הא נובע או מאהיל על המט דהוו יד לטומאת המט: **בַּעֵי** חזקיה
שערו העומד לִיגזו מהו. מי הוי ב[כשאר] חיבורין למת וטמא או
כבזוח דמי ולא מטמא צמת אף במחזור למת או דלמא מטמא צעודו
מחזור בו יש מפרשים דלענין גלגלין קא מיציעא ליה כבזוח דמי ונעשה
מית טמא: **עֲשֵׂמָה** דגזו. או הוי גלגלין קא לא גזו לא ומיירי
בזוח דמי ימאל דבשעת חיבורו טמא דהוי כבזוח: **לֵא** גזו תיבעי
דלא גזו ולהכי נקט גזו דבזוח דוקא הוּא דפשיטא **לֵא**:

בְּשֵׁר שֶׁאֵין בּוֹ חַיּוֹת וּמִצְעֵרָא לֵיהּ אִי גַמְרִי בִּיהּ רִקָּד אֹל לֹא:
הבא משני מתיים שמא. ולעיל אוקמיה רבא כגון שעומד* על
 א' מן העקב לא. כלומר (לא) שאינו מטמא: וזל הכא דלמא דרך עקב
 שמא מן העקב אכלן עש וזה הרקב נשאר מן שאר הגוף: היכי דמי.
 ה"נ דיט ל' רקב דבכתי מייירא לא דתני רב נתן כשנרקע כל המת
 הרגל ואמר דרך העקב דלמא לנימיר לפי שאין חיות בבשר העקב
 מעי אשה מי הוי נלגאין. כשני מתיים שקברין זה עם זה:

כיון

בצבצבקותו אפי' בארון של שיש אין לו תורת רקב לפי שצבצבקותו שנתקצת נעשית לו תערוצת ואנו אין לנו הלכה לנמשה מסיני שיהא תערוצתו אלא רקב הצא מן המת עצמו בלא תערוצת וכן אם

נקצר בצרון של עץ ואפי' ערוס או
על גבי רפפה של לבנים הואיל והארון
של עץ והתפן של לבנים עשוי לירקב
ונעשיו לו תערובות ואין לו תורת רקב:
ונעשו גגגלים זה לזה. נעשה כמי
שנתערבו זה בזה ואין זה רקב גמור.
גלגלנין כלומר המגלגל זה לזה ונתערב
זה עם זה (א) דשנתערבו עמו כקות
ואו רקב זה אחר דמי ואפילו נקצרו
וערומים בצרון של שיש הואיל ללא
היו רקב (ב) דמת אחד: **אמר רבא.**
כי קמי התם דרקב הבא מ' מתים
טמא כגון שקצרו (ג) זה צפני עלמו
וזה צפני עלמו והרקיבו כל אחד
בצפני עלמו ועמד על מלא תרוד
רקב ממת זה חצי תרוד וממת זה
חצי תרוד וזה חצי מ' חלף חרוד
ואי

הבא כב מרדכי שמע
בפני עצמו וזה בפני
על מצא תרודו רק
חנה א"ר יוחנן יגזו ש
לו גלגלין יתן החם
השינים והשער והז
כולן טמאין * בעי חזק
צפורן העומד ליגזו
העומד ליגזו כגוזו ד
מיהא הא מחוברין וגי
בר חנה טעמא משונו
הכי קאמה גוז הרי זה
ליה בעי ר' ירמיה רק
כי גמרינן רקב הבא
מן עקב לא או דלמא
ר' נתן ברבי אושעיא
טמא ואי ס"ד הבא
דלמא דרך עקב קאי
עקב קאתי * אי דאי
דרך עקב הכי נמי אי
חד אבר וקאתי דרך
רבי ירמיה עובר במע
לא כיון דאמר מר
גופה הוא ולא הוי
דסופו לצאת מיפרש
עובר דסופו לצאת

"מִתְרוֹדִי אִי דֹאֲרִיקֵיב כּוֹלִיָּה מֵת וְהִסּוּ מֵלֵא [מִתְרוֹדִי] רִקֵּב
 דְּשִׁקְלִית מִיֵּיָּה אֲחָא לִיָּה דִּרְךְ עֵקֶב עַד כִּלְפֵי הָרָשָׁא עַל פְּנֵי כּוֹלֵו
 שְׁל מֵת הֵבִי גַמִּי דֹאֲרִיכָא לְמִפְשָׁט מֵהִיָּא דִּרְבִּי נִתָּן זֵר אֲשׁוּשִׁיא
 דְּהוּי טַמָּא אֲלֵא כִי קָא מִיַּעִיָּא לִיָּה הִכָּא כּוֹגֵן דֹּאֲרִיקֵב חַד אֲזֵר
 וְהִסּוּ אֲזֵר עֲנָמוּ דֹּאֲרִיקֵב אֲחָא לִיָּה דִּרְךְ עֵקֶב זִלְבָּד וְהִכָּא
 קִמְצִיעִיָּא לָן מִי אֲמַרִינָן כִּי גַמִּירִי רִקֵּב כּוֹגֵן דֹּאֲרִי מִכֵּל גּוֹף
 דְּמֵת אֲזֵל הִיכָּא דֹּאֲרִי מִן עֵקֶב לְחֹדִיָּה לֵא אִו דְּלֵמָא לֵא שְׂאָל:
 שְׂכָמָא

גלגלין או לא ומיהו [כפי'] קמא מסתברא דקאי אמתניתין דלך
 בכל ענין אף משער העומד ליגזו וקאמר דלא גזו דלא הוי גלגלין
 דך. כלומר לרצה דר דר חנה גופיה קא מיבעיא ליה היס
רקב **הבא** מן העקב בזה. לפי שצנעקבו של אדם יש בו ע
הבא מבוזיה מת. כלומר מכל השער שיש בו חיות: **ר**
 מלא תרודו שלנ נשאר משניהם כי אם מלא תרוד: ואי סלקא דעתך
 קאמי. כלומר שמא אי צו מן העקב ולהכי נקט דלמא שאין צוה [ולאי]
 כלומר היכי הוי? [בצנין] ודאי לא דלרקיב כוליה מת ואמי דרך עקב
 ונרקב גם העקב שיש בו דין רקב אלף [בצנין] היס מלא דלרקיב חד א
 [מיהר] להרקיב^ב ציכ^א האי גוונא לא גמירי רקב: **עובר**

רַךְ לִאֲפֹקִי נָפַל שְׁלֵא נִתְקַשְׁרוּ אִיבֵירֵיוֹ זֶה לָזֶה: [נַעֲשׂוּ גִלְגָּלִיז זֶה לָזֶה] בִּעֲרֹךְ גֶּרֶם מִקּוֹם אֲחֵר לִשְׁחַר דָּבָר שֶׁתִּגְלַגֵּל עֲוֹן פִּי' לְגִלְגָּלִיז קוֹנְטְרִיטִימָא דְלֵא גִמְרִי רִקְבָא אֵלָּא כִּי וְעִמְרוֹ עַל מֵלָא תִרְדּוּ. שְׂאֲלוּ עֵשׂ וְלֹא שְׂאֵר כָּבֵל א' כִּי אִם חֲצִי תִרְדּוּ. כִּי מֵלָא תִרְדּוּ רִקְבָא וְלֹא נִשְׂאָר מֵהֶם יוֹתֵר. תֵּנּוּ הֵמָּה פִּי' דִּאֲהֻלוֹת כָּל שְׂבָמָת

מסורת הש"ס

(א) נדה כו: תוספתא
לדלות פ"ג, (ב) [ע"י תוס']
נדה כו: ד"ה למשטין,
(ג) י"א שמן, (ד) נדה נה.
אלות פ"ג
(ה) [סנהדרין טו.], (ו) ז"ק
מז. חולין נח. ממורה לה.
(ז) י"א דודאי, (ח) [בערך גלגל
ט' ובערך גנגיליון].

נוסחת הריב"ן

א) רקב כולו: ב) שֶׁקֶבֶן:
ג) דֶּקֶבֶן: ד) (אֶבֶן כִּי כִי
גִּלְגָּלִין) לִיתֵּא בְּכִי: ה) וַיֵּל
לְהִכָּא לְגַזִּי חֵד מִתּ אִיכָא
לְמִימֵר: ו) דֶּרֶבֶן הִבָּא כִי
תִּרְוּד דְּשִׁקְלִית כִּי מִיבְעִי לִי
כִי קָא מִיבְעִיא לִי מִי כִי אִו
דְּלִמָּא לִי שׁ תִּיקוּ הֶסֶד
וְאִחֲכ מֵהֶ"ב מִיפְרֵשׁ פִּרְשׁ
מִיִּינֵה וְעֵשֶׂה לוֹ גִּלְגָּלִין
הֶסֶד:

הגהות הב"ח

(א) גמ' מתיב רבי נתן
ברבי אושעיא רקב הבא:
(ב) שם ללמא דרך עקב
קאתי היכי דמי אי
לאירקיי: (ג) רש"י ד"ה
נעשו וכו' עס זה וכמו
שנתערב עמו כסות:

גליון הש"ס

גמ' בעי חזקיה שער
העומד לגלח. עי' גיטין
דף לט ע"א:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א תום' ד"ה חזן וכו' או
מאהיל עליהם הוא נוגע.
תיבות הוא נוגע נמחקן
וני"ב הוי כנוגע: **ב** ד"ה
בעי וכו' מי הוי כשאר
תיבת כשאר נמחק וני"ב
בשעת חיבורן וכו' כ"ל:

הגהות התוספות

1. צ"ל כלומר שמלך תרוד
2. צ"ל מן.
3. צ"ל שלם נשתייר מהם
4. צ"ל שיעורו
5. צ"ל פי וגם.
6. צ"ל מי היו בשעת חיבורן
7. צ"ל אי
8. צ"ל ששמדו.
9. גירסת הראש"ש ז"ל מיהר
10. צ"ל וזכר

פי' הרא"ש

איהוה מות שיש לו רקב.
 שמים תרווח מעפר וקרח
 (שולחן ערוך) קרח קמח
 כחול לבן בארון של
 שיש. שלא תתערב קרח
 שחור בעפרו. אבל אם יקרב
 כסחוט או בארון של עץ
 או על דבר רעפה של
 (בבנים) [למנים] אין לו
 קץ ירק: אין ירק אבל
 הבה מן העשב מן הגידין
 ומן העצמות מכולם צריך
 שהיה בקרבן: אין
 העצם טמא אפי' לאו לריבא
 בשר. ולא מצי לשנוי
 דה"ק מן הבשר לבדו טמור
 עש שהיה עמו טמור
 וידין דאי' תהלי' מן
 העשב מן העצם טמור
 והוה דייקא דע
 שמים תרווחי: אין אשפר
 לשם עצמותיו לא גידים.

ועולא שהזכיר גידים איז
גלגילין ופי' עפר מעורב
במת שנקבר לבדו. והרי
וצ"ע למה נקט שעמדו